

Sygn. akt VIII U 495/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lipca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Grzegorz Tyrka
Protokolant	Ewa Grychtol

po rozpoznaniu w dniu 20 lipca 2021r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G., A. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G., A. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 16 lutego 2021 r. **nr** (...)

1. oddała odwołania;
2. zasądza od A. R. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
3. zasądza od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) sędzia Grzegorz Tyrka

Sygn. akt VIII U 495/21

UZASADNIENIE

Decyzją z 16 lutego 2021r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że A. R. jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. w G. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 26 maja 2020r.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że z posiadanej dokumentacji wynika, że w powyższym okresie A. R. posiadał 98,56% ze 100 udziałów w spółce,

a zatem jest jedynym udziałowcem Spółki (...). Stosunek prawny łączący A. R. z (...) pozbawiony jest konstytutywnych cech stosunku pracy jakimi są wykonywanie działalności zarobkowej na rzecz i ryzyko innej osoby w warunkach podporządkowania. Będąc jednoosobowym organem reprezentującym spółkę nie może pozostawać z nią w stosunku pracy, gdyż jednocześnie byłby swoim pracownikiem i pracodawcą, co wykluczałoby możliwość podporządkować go kierownictwu podmiotu zatrudniającego.

W odwołaniu od decyzji A. R. domagał się jej zmiany względnie jej uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania ZUS.

W uzasadnieniu odwołujący podniósł, że objęcie udziałów choćby w nieznaczej części w spółce przez innych udziałowców należy uznać za okoliczność wyłączającą stosowanie art.8 ust.6 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Odwołanie od decyzji wniosła także (...) Sp. z o.o. w G. podnosząc jak w odwołaniu A. R..

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołania wniósł o ich oddalenie podtrzymując stanowisko zajęte w zaskarżonej decyzji. Organ rentowy wniósł również o zasądzenie od odwołujących zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

(...) Spółka z o.o. powstała 30 grudnia 2019r. Na początku odwołujący A. R. posiadał 100% udziałów w Spółce, a następnie 98,56% udziałów, gdy pozostałe ponad 1% udziału sprzedał swojemu synowi M. R.. W dniu 26 maja 2020r. odwołujący A. R. zawarł umowę o pracę ze Spółką na stanowisko dyrektora ds. marketingu. Spółkę reprezentował przy zawarciu umowy syn odwołującego M. R. jako jedyny członek zarządu – prezes zarządu. A. R. jest w Spółce także samoistnym prokurentem. Spółka zatrudnia łącznie 9 osób. Odwołujący A. R. prowadzi także własną działalność gospodarczą jako osoba fizyczna (...) A. R..

/dowód z: akt ZUS, zeznania A. R., M. R. – okoliczności bezsporne/

Sąd zważył, co następuje.

odwołania nie zasługują na uwzględnienie.

W rozpoznawanej sprawie kwestią sporną pozostawało, czy odwołujący A. R. podlega ubezpieczeniom społecznym jako pracownik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Bezspornym przy tym było, że odwołujący w okresie objętym decyzją zaskarżoną był jednym z dwóch wspólników spółki posiadając 98,56% udziałów, gdy drugi wspólnik M. R. miał zaledwie 1,5% udziałów w spółce.

Zgodnie z treścią art. 6 ust.1 pkt 1 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2021r. poz.423) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów.

Po myśli art. 11 ust. 1 ustawy obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu podlegają osoby wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 1, 3 i 12, zaś według art. 12 ust. 1 ustawy obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy systemowej, pracownicy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

Za pracownika natomiast – w myśl art. 8 ust. 1 - uważa się osobę pozostającą

w stosunku pracy, z zastrzeżeniem, że jeżeli pracownik spełnia kryteria określone dla osób współpracujących, o których mowa w ust. 11 - dla celów ubezpieczeń społecznych jest traktowany jako osoba współpracująca.

W orzecznictwie przyjmuje się, że pojęcia pracownik i zatrudnienie nie mogą być interpretowane na użytek ubezpieczeń społecznych inaczej niż interpretuje je akt prawny określający prawa i obowiązki pracowników i pracodawców - Kodeks pracy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 30 maja 2005r. sygn. akt III AUa 283/2005).

Według definicji zawartej w art. 22 § 1 Kodeksu pracy przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie kwestionowano możliwości nawiązywania stosunków pracy ze wspólnikami i członkami zarządów spółek kapitałowych, oczywiście pod warunkiem prawidłowej reprezentacji pracodawcy przy zawieraniu umów (wyroki Sądu Najwyższego z 17 maja 1995r., I PRN 14/95; 23 stycznia 1998r., I PKN 498/97; 7 stycznia 2000r., I PKN 404/99; 9 września 2004r., I PK 659/03, , 4 listopada 2009r. I PK 106/09, LEX nr 564759), za wyjątkiem sytuacji, gdy ta sama osoba występowała w roli jedyne go wspólnika i prezesa jednoosobowego zarządu spółki (uchwała Sądu Najwyższego z 8 marca 1995r., II UKN 112/98 i wyroki z 17 grudnia 1996r., II UK 37/96; z 5 lutego 1997r. II UKN 86/96; z 2 września 1997r. I PKN 276/97; z 2 lutego 1998r. II UKN 112/98; z 14 marca 2001r. II UKN 268/00 LEX nr 551026; z 9 kwietnia 2004r., I PK 659/03; z 23 października 2006r. I PK 113/06). Przyczyny negowania istnienia między stronami stosunku pracy w tej ostatniej sytuacji tłumaczono różnymi względami: pierwotnie brakiem należytej reprezentacji podmiotu zatrudniającego przy zawieraniu umowy o pracę i występowania tej samej osoby w roli pracodawcy i pracownika, pokrywaniem się obowiązków wynikających ze stosunku pracy z obowiązkami wspólnika spółki, wreszcie brakiem konstytutywnych cech stosunku pracy.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 13 września 2016r. III UK 226/15 wskazał, że dla objęcia ubezpieczeniem społecznym z tytułu zatrudnienia jako pracownika zasadnicze znaczenie ma to, czy strony umowy pozostawały w stosunku pracy. O tym zaś, czy strony istotnie w takim stosunku pozostawały i stosunek ten stanowi tytuł ubezpieczeń społecznych, nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacanie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art.22§1 k.p. (por. również wyroki Sądu Najwyższego z 17 marca 2016r., III UK 83/15; 26 lutego 2013r. I UK 472/12).

W judykaturze, jak i doktrynie prawa pracy podkreśla się, że stosunek pracy, zdefiniowany w art. 22 § 1 k.p., jest stosunkiem prawnym starannego działania, którego konstytutywnymi cechami są: dobrowolne, osobiste, odpłatne świadczenie pracy w sposób ciągły, w warunkach podporządkowania pracownika pracodawcy, który ponosi wszelkie ryzyka związane z zatrudnieniem pracownika.

Cechą wyróżniającą stosunek pracy spośród innych kategorii stosunków pracy jest podporządkowanie pracownika. Istota pracowniczego podporządkowania sprowadza się do tego, że pracownik nie ma samodzielności w określaniu bieżących zadań, gdyż należy to do sfery pracodawcy organizującego proces pracy (tak wyrok Sądu Najwyższego z 18 lutego 2016r. II PK 352/14).

Podporządkowanie może istnieć jedynie w przypadku rozdzielenia osoby pracodawcy i pracownika. O takim podporządkowaniu nie można więc mówić, gdy ta sama osoba występuje w kilku rolach, a mianowicie jedyne go wspólnika (jedyne go udziałowca) - właściciela kapitału, osoby wykonującej wszystkie uprawnienia przysługujące zgromadzeniu wspólników, jednoosobowego zarządu, w tym też prezesa, oraz w charakterze pracownika spółki, którego obowiązki pokrywają się w istocie z zadaniami należącymi do zarządu spółki, bo byłoby to podporządkowanie "samemu sobie" (uchwała Sądu Najwyższego z 8 marca 1995r. sygn. akt I PZP 7/95; wyroki Sądu Najwyższego z 25 lipca 1998r., sygn. akt II UKN 131/98 i z 7 kwietnia 2010r., sygn. akt II UK 177/09). Chodzi tu o sytuacje, w których dochodzi do swoistej symbiozy pracy i kapitału, sprzecznej z aksjologią prawa pracy i prawa ubezpieczeń

społecznych, opartą co do zasady na założeniu oddzielania kapitału oraz pracy (por. również wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 3 lipca 2012r. III AUa 496/12).

Stąd w orzecznictwie utrwalilo się stanowisko, iż w przypadku jednoosobowego wspólnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością podlega on ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, a nie jako pracownik, bowiem nie jest w takim przypadku spełniona przesłanka podporządkowania pracowniczego i dalej przesłanka odpłatności pracy, gdyż do przesunięcia majątkowego dochodzi faktycznie w ramach majątku samego wspólnika (por. wyroki Sądu Najwyższego z 11 września 2013r. II UK 36/13, 3 sierpnia 2011r. I UK 8/11).

Także w przypadku wspólników wieloosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością w sytuacjach, gdy udział w kapitale zakładowym spółki innych wspólników pozostaje iluzoryczny, zatrudnienia takiego nie można uznać za pracownicze

(por. wyrok Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 2010r. II UK 177/09, z 3 sierpnia 2011r. I UK 8/11).

Nie można więc uznać za zatrudnienie pracownicze, zatrudnienie wspólnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, który jest wspólnikiem większościowym, posiadającym zdecydowaną większość udziałów – wspólnikiem dominującym, który w tej sytuacji faktycznie jest osobą decyzyjną w spółce. W wyroku z 3 sierpnia 2011r. I UK 8/11 Sąd Najwyższy stwierdził, że jedyny lub „ niemal jedyny ” wspólnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie podlega pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu.

W niniejszej sprawie odwołujący odwołujący A. R. był większościowym wspólnikiem (...) Spółki z o.o. w G. posiadając zdecydowaną większość udziałów w spółce, bo 98,56 %, a w konsekwencji zdecydowaną większość głosów na zgromadzeniu wspólników. Zatem był wspólnikiem dominującym, a więc faktycznie osobą decyzyjną w spółce. Jego pozycja jako wspólnika większościowego miała zasadniczy wpływ na działalność odwołującej Spółki, biorąc pod uwagę, że zgodnie z przepisami Kodeksu spółek handlowych (art.245 k.s.h.), uchwały dotyczące działalności spółki z ograniczoną odpowiedzialnością są podejmowane co do zasady bezwzględnie większością głosów. Odwołujący mógł więc przy takim układzie właścicielskim samodzielnie podejmować uchwały dotyczące najważniejszych spraw spółki - kierunków jej działalności, zmiany umowy spółki, jej rozwiązania, zbycia przedsiębiorstwa itd. Udział drugiego wspólnika był w istocie iluzoryczny, bo nie miał i nie mógł mieć wpływu na podejmowane przez zgromadzenie wspólników uchwały. Jak już to wskazano wcześniej jedyny lub „ niemal jedyny ” wspólnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie powinien uzyskać statusu pracowniczego, a to w sytuacji braku istnienia elementu podporządkowania pracowniczego.

Odnosząc się do powołanego przez odwołujących wyroku Sądu Apelacyjnego we W. z 25 lipca 2019r. sygn. III AUa 424/19) to nie ma on zastosowania w rozpoznawanej sprawie, bowiem dotyczy odmiennego stanu faktycznego, a mianowicie kwestii czy dana osoba – jeden ze wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością posiadający przeważającą większość udziałów (95%) podlega obowiązkowym ubezpieczeniom jako osoba prowadząca działalność gospodarczą – jedyny wspólnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, zgodnie z art.8 ust.6 ustawy systemowej. Tymczasem decyzja zaskarżona w niniejszej sprawie dotyczy innej kwestii, a mianowicie podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom z tytułu stosunku pracy. W takim przypadku – na co zresztą wyraźnie zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny w pisemnych motywach powołanego rozstrzygnięcia – istotnym jest czy osoba zatrudniona jest jedynym, czy niemal jedynym wspólnikiem, gdy zaistnienie takiej sytuacji wyklucza element podporządkowania charakterystyczny dla stosunku pracy.

Reasumując, Sąd uznał, że organ rentowy prawidłowo przyjął, że brak jest podstaw do objęcia odwołującego A. R. obowiązkowymi ubezpieczeniami jako pracownika od 26 maja 2020r.

W konsekwencji powyższego Sąd uznając, że decyzja zaskarżona odpowiada prawu, na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołania jako bezzasadne.

O kosztach zastępstwa procesowego na rzecz organu rentowego Sąd orzekł

na podstawie art.98 k.p.c. i art.99 k.p.c. w związku z §9 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018r., poz.265).

(-) sędzia Grzegorz Tyrka